

NAUJIENLAIŠKIS

Lapkritis 2024 m.
Nr. 1

MIP tinklas - apie mokslą ir inovacijas

Mokslo ir inovacijų patarėjų
tinklo vadovė

Prieš metus įsteigtas Mokslo ir inovacijų patarėjų (MIP) tinklas, kuris pilnai suformuotas š. m. pavasarį. Kartu su Vyriausybės institucijų darbuotojais įdarbinti 15 patarėjų, kurie siekia aktyviai įsitraukti į institucijų veiklą ir atnešti mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų (MTEPI) rezultatus į valstybės valdymą ir sprendimų priėmimą. Siekiama remiantis naujausiomis mokslo idėjomis padėti formuoti įrodymais grįstą politiką, stiprinti bendradarbiavimą tarp viešojo sektoriaus, verslo ir visuomenės bei prisidėti prie konkurencingos ekonomikos kūrimo.

Žengiame į antruosius gyvavimo metus. Džiaugiuosi ir didžiuosi savo komanda, kuri visada pilna naujų idėjų ir kitokio požiūrio: „Thinking outside the box“. Pristatome vieną iš puikių idėjų – naujienlaiškį, kuris bus ruošiamas kartą per ketvirtį. Linkiu gero skaitymo.

Artėjantys renginiai

Lapkričio 15 d. „Cleantech
plėtra ir perspektyvos“,
online

Lapkričio 20-21 d. „SLUSH“,
Helsinkis

Lapkričio 20-23 d. „World
Science Forum 2024“,
Budapeštas

Lapkričio 26 d. „Agromaisto
forumas 2024“, Vilnius

Gruodžio 16 d. „Metinė
ekonomikos konferencija,
skirta Euro įvedimo
dešimtmečiui“, Vilnius

Vasario 10-11, 2025 m.
„Artificial Intelligence
Action Summit“, Paryžius

Lietuvos ir Estijos mokslo ir
inovacijų patarėjų tinklai
susitiko spalio 3-4 d.
Vilniuje

Lietuvos ir Estijos mokslo patarėjai stiprina bendradarbiavimą

Spalio pradžioje Lietuvos mokslo tarybos (LMT) Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklas priėmė Estijos mokslo tarybos Mokslo patarėjų delegaciją. Tai jau antras Estijos ir Lietuvos mokslo patarėjų vyriausybės institucijose susitikimas, kurio metu megztas dialogas, dalytasi gerąja šalių praktika ir ieškota geriausių sprendimų, kaip pateikti mokslo žinias valdymo institucijoms.

Pirmojo abiejų tinklų susitikimo birželio mėn. Estijoje metu pristatytos įvairios Estijos patirtys, užmegzti ryšiai tarp Lietuvos ir Estijos mokslo tarybų atstovų, ministerijų mokslo patarėjų, aptartos tolimesnės bendravimo ir bendradarbiavimo perspektyvos. Tęsiant Estijoje užmegztas pažintis, spalio 3-4 dienomis LMT lankėsi Estijos Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklas. Susitikimo metu pristatyta Lietuvos mokslo politikos sistema, Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo kūrimo ir palaikymo aktualijos. Diskutuota ir apie mokslo ekosistemų transformaciją Lietuvoje, Estijoje bei Europoje, tarpvalstybinio bendradarbiavimo perspektyvas, vykdant tematinės MTEP veiklas.

Apžvalga

Taip pat dalytasi Lietuvos ir Estijos mokslo politikos srities įžvalgomis, patarėjų patirtimis dirbant ministerijose. LMT pirmininko pavaduotoja dr. Vaiva Priudokienė ir Estijos mokslo tarybos vykdomoji direktorė Karin Jaanson pažymėjo abiejų tinklų bendradarbiavimo svarbą, kartu ieškant mokslo įgalinimo valdymo institucijose galimybių, siekiant stiprinti viešosios politikos sprendimų skaidrumą, aiškumą ir pagrindimą įrodymais.

Susitikime netrūko tematinių diskusijų, o tarptautinėse komandose buvo galimybė išbandyti „Ledkalnio“ metodo taikymą ateities įžvalgų (angl. k. foresight) generavimui. Metodas leido kartu Lietuvos ir Estijos patarėjams spręsti pasirinktas visuomenės problemas, ieškoti MTEPI įveiklinimo galimybių ir generuoti ateities įžvalgas.

Šie susitikimai – tai užmegzto dialogo tarp Lietuvos ir Estijos mokslo patarėjų tinklų ženklas. Aptartos Estijos ir Lietuvos patirtys „mokslo-politikai“ srityje, užmegzti dvišaliai ryšiai ir svarbūs kontaktai leidžia tikėtis aktyvių būsimų ekspertinių diskusijų, keitimosi gerąja patirtimi, naujų bendradarbiavimo iniciatyvų, bendro dalyvavimo tarptautiniuose projektuose bei, žinoma, mokslinių žinių integravimo į viešosios politikos sprendimus stiprinimo.

Plačiau apie Lietuvos ir Estijos mokslo patarėjų tinklus galima rasti [LMT](#) bei [Estijos mokslo tarybos svetainėse](#).

Straipsnis paskelbtas [čia](#).

MIP išvyka į „Lietuvos geležinkelius“

Parengė Rita Remeikienė

Mokslo ir inovacijų patarėjų (MIP) tinklas rugsėjo 6 d. lankėsi AB „Lietuvos geležinkeliai“ (LTG). Susitikimą organizavo Mokslo ir inovacijų patarėja, vykdanči funkcijas Susisiekimo ministerijoje. Šio susitikimo metu Technologijų direktoriaus Vytautas Bitinas pristatė LTG grupę ir kokios inovacijos taikomos jų veikloje. Taip pat apsilankyta biure ir LTG grupės objektuose.

Vizito metu Vytautas Bitinas papasakojo apie inovacijas, kurias „Lietuvos geležinkeliai“ taiko arba artimiausią dešimtmetį planuoja įdiegti, kad kelionės taptų dar patogesnės keleiviams. Buvo paminėta, kad traukiniuose įdiegtas „Starlink“ palydovinis internetas, kad būtų galima visuomet turėti interneto ryšį miškingose vietovėse ir atokesnėse Lietuvos teritorijose. „Lietuvos geležinkeliai“ daug dėmesio skiria elektrifikavimui ir žaliajai energetikai, nes numatyta, kad 2030 m.

LTG grupės energijos vartojimas augs mažiausiai du kartus. Užsiminta, kad LTG grupė domisi traukinių inovacijomis, kurie yra varomi žaliuoju vandeniliu. Susitikimo metu parodyti „Rail Baltica“ plėtros planai. Ekskursijos gale buvo parodytas LTG valdymo centras, kuriame dirba dispečeriai ir yra fiksuojami trikdžiai.

„Lietuvos geležinkelių“ Technologijų direktorius Vytautas Bitinas pristato geležinkelių naujoves mokslo ir inovacijų patarėjų tinklui

Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo veiklos ir planų pristatymas Vyriausybės kanceliarijoje

Parengė Ugnė Dirdaitė

2024 m. lapkričio 11 d. Vyriausybės kanceliarijoje vyko Valstybės pažangos tarybos posėdis, kurio metu Mokslo ir inovacijų patarėjas, vykdančias funkcijas Vyriausybės kanceliarijoje, Lukas Stakėla pristatė MIP tinklo misiją, viziją bei 5 strategines kryptis.

Buvo pristatyti keli pavyzdžiai, ką MIP tinklas jau yra nuveikęs per vienerius gyvavimo metus. Posėdžio metu Aleksandras Abišala paminėjo, kad tinklas yra jaunas, o jo išskirtinumas, kad gali prisidėti prie Lietuvos horizontaliųjų temų idėjų ir sprendimo kūrimo. Buvo išreikštas lūkestis, kad nauja vyriausybė ir toliau bendradarbiautų su šiuo tinklu, ieškant mokslu grįstų sprendimų.

L. Stakėla pristatė MIP tinklo veiklą, strategines kryptis ir planus

Patarėjų išvyka į VU Šiaulių akademiją

Parengė Vita Juknevičienė

2024 m. lapkričio 8 d. Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklas vyko į Vilniaus universiteto Šiaulių akademiją. Vyko diskusija „Regiono ir vietos savivaldos stiprinimas pasitelkiant mokslą ir inovacijas“.

Renginio tikslas buvo aptarti, kaip skirtingų sektorių atstovai: mokslo ir inovacijų patarėjų tinklas, vietos savivaldos, Vidaus reikalų ministerija, VU Šiaulių akademija, Šiaulių valstybinės kolegijos, verslo asociacijų regione atstovai, gali kartu prisidėti prie regionų plėtros ir kaip galima kartu priimti įrodymais grįstus sprendimus. Svarbiausia diskusijos išvada – komunikacija ir pasitikėjimo tarp skirtingų institucijų kūrimas. Šie elementai svarbūs, norint paskatinti bendradarbiauti. Diskusijos dalyviai įvardino atstumą, kaip vieną pagrindinių kliūčių, norint daryti pokytį. Regionuose yra mažesni atstumai, dėl to santykinai tampa artimesni, galima sukurti daugiau bendrų iniciatyvų, tačiau šalies politikoje atstumas vis dar egzistuoja.

Po vizito VU Šiaulių akademijoje MIP tinklas aplankė Šiaulių miesto savivaldybę. Vicemeras Justinas Švėgžda papasakojo apie Šiaulių miesto plėtros planus ir skatinamąsias priemones kaip paskatinti miestiečių grįžimą į Šiaulius iš didžiųjų Lietuvos miestų. Viena jų – jaunos šeimos parama pirmam būstui arba studentų stipendijos.

Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklas kartu su Lietuvos Mokslo Tarybos kolegomis lankėsi VU Šiaulių akademijoje

ŽŪM patarėja dalyvavo Global Bioeconomy Summit 2024

Parengė Ugnė Dirdaitė

Spalio 22-24 d. Kenijoje vyko pasaulinis bioekonomikos forumas. Forume akcentuotas bioekonomikos poreikis geopolitinėje, klimato kaitos ir neapibrėžtumo akivaizdoje.

Į šią konferenciją susirinko daugiau nei 500 dalyvių iš 6 skirtingų žemynų. Patarėja buvo pakviesta į World Economic Forum dirbtuves. Jose buvo diskutuojamos [rekomendacijos dėl bioekonomikos politikos](#), kurios 2025 m. bus perduotos pasaulio lyderiams. Renginio metu patarėja išklusė JAV, Kinijos, Tailando, Japonijos, Afrikos, Pietų Amerikos bioekonomikos strategijų patirtis. Gautos žinios bus panaudotos, kuriant šalies bioekonomikos strateginius dokumentus. Tokio pobūdžio dokumentai parengti 65 pasaulio šalyse. Bus siekiama, kad toks dokumentas būtų Lietuvoje.

Bioekonomika – tarpdisciplininė sritis, kuri gamina atsinaujinančias žaliavas (biomasę) ir perdirba šias žaliavas bei biologinės kilmės atliekas į pridėtinę vertę turinčius produktus ([Europos bioekonomikos strategija](#), 2018 m.). Šiuo metu VDU ir Žemės ūkio ministerija dalyvauja Europos Horizonte BOOST4BIOEAST projekte, kurio tikslas sukurti Lietuvos bioekonomikos veiksmų planą. Dalyvavimas tarptautiniuose renginiuose ir tinkluose, padeda išmokyti kitų šalių patirčių ir paskatina tolesnį bendradarbiavimą. Taip pat VDU Žemės ūkio ministerijos užsakymu atlieka reikminį tyrimą: „Lietuvos biomasės srautų analizė, galimų iš biomasės gaunamų galutinių produktų panaudojimo efektyvumo ir pridėtinės vertės vertinimas“. Tikimasi, kad tyrimo rezultatai padės atsakyti į klausimą, kurias bioekonomikos kryptis ekonomiškai ir iš aplinkosauginės pusės apsimokėtų vystyti Lietuvoje.

Ugnė Dirdaitė (pirma iš kairės) pristatė išvagas dėl bioekonomikos dirbtuvių, susijusių su bioekonomikos konkurencingumu ir atsparumu

Tarpinstitucinio bendradarbiavimo plėtra siekiant mokslu grįstų sprendimų

Parengė Lina Žiaukienė

Patarėjos Linos Žiaukienės iniciatyva bei jai toliau koordinuojant, Sveikatos apsaugos ministerija (SAM) kartu su LMT sukūrė reguliary neformalų bendradarbiavimo formatą MISAM (Mokslas Inovacijos SAM) strateginiams ir aktualiems medicinos ir sveikatos mokslų bei inovacijų klausimams aptarti.

MISAM formate dalyvauja reikšmingiausių medicinos ir sveikatos mokslų plėtrai institucijų vadovai ir atstovai: Vilniaus universiteto (VU) Medicinos fakulteto ir Gyvybės mokslų centro, VU ligoninės Santaros klinikų, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) ir LSMU Ligoninės Kauno klinikų, Nacionalinio vėžio instituto, Klaipėdos universiteto, Klaipėdos universiteto ligoninės, Inovatyvios medicinos centro, Vilnius TECH, Kauno technologijos universiteto, LMT, Švietimo, mokslo ir sporto (ŠMŠM), Ekonomikos ir inovacijų (EIMIN) ministerijų, Inovacijų ir Investuok Lietuvoje agentūrų bei kitų. Per šiuos metus įvyko jau 4 MISAM formato susitikimai.

Pirmojo (2024 m. sausio 8 d.) susitikimo, kurio tema „Mokslas ir inovacijos. Kuo galime būti vieni kitiems įdomūs ir naudingi“ tikslas - stiprinti medicinos ir sveikatos mokslų srityje dirbančių institucijų bendradarbiavimą, dalintis gerąja patirtimi ir iniciatyvomis, kartu identifikuoti aktualias problemas, kurioms spręsti reikia konsoliduotų pastangų ir mokslinio pagrindimo.

Antrasis (vasario 13 d.) susitikimas „Sutelktos pastangos kokybiškų sveikatos duomenų link“ buvo skirtas probleminiams sveikatos duomenų kokybės ir pakartotinio panaudojimo klausimams. Atkreiptas dėmesys į Pakartotinio sveikatos duomenų naudojimo įstatymo didesnio įveiklinimo poreikį, bei akcentuota nestandartizuotų, nestructūrizuotų, nenuasmeninamų sveikatos duomenų problema skirtingose didžiausiose universiteto ligoninėse. Minėtos problemos sudaro dideles kliūtis ne tik mokslo vystymuisi, tai stabdo pažangių technologijų taikymą diagnostikos, gydymo ir sveikatos paslaugų teikimo srityse.

Atsakingos institucijos pagal galimybes susiderino veiksmus dėl kryptingos veiklos, atsakomybių pasiskirstymo bei tolesnio keitimosi informacija.

Trečiasis (gegužės 13 d.) susitikimas buvo skirtas Biomedicininų tyrimų plėtojimo kliūčių identifikavimui ir paskatų poreikiui. Į klausimo svarstymą be MISAM dalyvių, aktyviai įsitraukė Lietuvos bioetikos komiteto (LBEK), Vilniaus bei Kauno regioninių biomedicininų tyrimų etikos komitetų atstovai. SAM įsakymu buvo sudaryta tarpinstitucinė darbo grupė (DG). DG, vadovaujant LBEK direktorei Astai Čekanauskaitei, detalai išanalizavo situaciją dėl probleminių biomedicininų tyrimų procedūrinių ir kitų teisinių klausimų bei parengė ir pateikė Sveikatos apsaugos ministrui pasiūlymus ir rekomendacijas situacijai gerinti ir teisės aktams tobulinti.

Ketvirtojo (rugsėjo 5 d.) MISAM formato susitikime aptarta Personalizuotos medicinos (PM) plėtros Lietuvoje galimybių studija, kurią parengė ir pristatė STRATA atstovai. MISAM dalyviai sutarė, kad personalizuotos medicinos plėtra galima tik įgyvendinant kompleksinius kryptingus veiksmus tokiose srityse kaip mokslas ir moksliniai tyrimai, finansiniai ir žmogiškieji ištekliai, efektyvus sveikatos duomenų naudojimas, genetikos centrų, biobankų, klinikinių tyrimų infrastruktūrų palaikymas ir plėtra, teisinis reglamentavimas, kompensavimo mechanizmų kūrimas, naujos gydymo praktikos formavimas ir pažangi terapija.

Siekiant koordinuoto proceso, SAM kartu su ekspertų darbo grupe parengė ir pateikė EK vertinti paraišką TSI priemonei dėl galimybės telktis tarptautinę ekspertinę pagalbą klausimams susijusiems su PM ekosistemos modelio kūrimu ir įveiklinimu. Bendradarbiavimo formatui MISAM ir jame keliamiems ar/ir sulaukusiems dėmesio klausimams svarstyti bei sprendimams rasti, būtinas tolesnis veiklos koordinavimas ir galimybės telktis papildomus mokslo, ekspertinius bei finansinius išteklius.

Straipsniai paskelbti [LMT naujienose](#).

Nuotraukos iš asmeninio archyvo (L. Žiaukienė)

Praktinis seminaras „Duomenų valdymas ir panaudojimas viešojo sektoriaus institucijose“

Parengė Ernesta Platūkytė

2024 m. rugsėjo 19 d. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje vyko praktinis seminaras organizuotas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (SADM) kartu su Valstybine duomenų agentūra (VDA).

Susitikimo metu VDA darbuotojai supažindino su duomenų ežeru ir galimybėmis naudotis šiais duomenimis viešųjų paslaugų gerinimui. SADM Strateginių sprendimų paramos grupės vadovė pateikė praktinius duomenų analizės pavyzdžius ir pristatė galimybes juos panaudoti priimanant įrodymais pagrįstus / duomenimis informuotus sprendimus.

[Daugiau informacijos apie VDA.](#)

Nuotrauka iš asmeninio archyvo (E. Platūkytė)

Studentų (-čių) baigiamųjų darbų socialinės politikos, socialinio darbo ir darbo teisės temomis konkursas

Parengė Ernesta Platūkytė

Šiais metais LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijas paskelbė studentų (-čių) baigiamųjų darbų socialinės politikos, socialinio darbo ir darbo teisės temomis konkursą. Darbus galėjo teikti apgynę bakalauro, magistro baigiamuosius darbus ir disertacijas visą rugsėjo mėn.

Galima pasidžiaugti, kad konkursas sulaukė susidomėjimo studentų (-čių) tarpe ir gauta 50 darbų įvairiomis socialinio darbo, socialinės politikos ir darbo teisės temomis. Šiuo metu vyksta darbų vertinimas, o geriausių darbų autoriai (-ės) bus apdovanoti gruodžio 12 d.

Tikimasi, kad tokio konkurso organizavimas prisidės prie bendros mokslinių tyrimų plėtros, socialinės politikos formavimo ir duomenimis informuotų sprendimų priėmimo Lietuvoje.

Plačiau: <https://bit.ly/46Nt58R>

Tarptautinės kultūros politikos tyrimų konferencijos atgarsiai

Parengė Elena Ruikytė

13-oje tarptautinėje kultūros politikos tyrimų konferencijoje, vykusioje rugpjūčio 19-23 dienomis Varšuvos universitete, dalyvavo ir Elena Ruikytė. Šių metų konferencijos tema - kultūros politika demokratinuose ir nedemokratinuose režimuose.

Ypatingas dėmesys buvo skirtas skaitmeninės transformacijos keliamiems iššūkiams, kultūros politikos pokyčiams dirbtinio intelekto įtakos kontekste bei inovacijų ir kultūros politikos sąveikai, jos praktikoms. Pastarosios temos apvaliojo stalo diskusijos metu mokslo ir inovacijų patarėja trumpai pristatė Lietuvoje veikiančią MIP tinklą bei Kultūros ministerijoje diegiamą kultūros ir kūrybinių industrijų ekosistemos modelį - ArtTech. Šiomis Lietuvos praktikomis susidomėjo ir yra suinteresuoti plačiau jas nagrinėti tyrėjai iš tokių universitetų kaip University of Warwick, University of South Australia, Humak University of Applied Sciences.

Konferencijoje pranešimus taip pat skaitė ir trys Lietuvos mokslininkės. dr. Eglė Grebliauskaitė (VU) skaitė pranešimą tema „Artistic autonomy in the shadows of Post-Soviet politics: a participatory action research perspective“. dr. Rusnė Kregždaitė (VU) pristatė tyrimą „Survival mode: NGO theatre organisations in Lithuanian public funding system“, o dr. Eglė Rindzevičiūtė (Kingston University) dalyvavo apvaliojo stalo diskusijoje tema „Artrepreneurs on the edge between artistic autonomy and marketization in the Baltic Sea region“.

Nuotrauka iš asmeninio archyvo (E. Ruikytė)

Ko reikia proveržiui Lietuvoje, vystant kvantines technologijas?

Parengė Vita Markevičiūtė

Šių metų birželį Lietuva prisijungė prie kitų ES šalių, pasirašiusių Europos kvantinių technologijų deklaraciją. Susitarimą pasirašiusios valstybės narės pripažįsta strateginę kvantinių technologijų svarbą ES moksliniam ir pramoniniam konkurencingumui. ES šalys įsipareigoja bendradarbiauti kuriant pasaulinio lygio kvantinių technologijų ekosistemą visoje Europoje, siekiant, kad ji taptų pasaulyje pirmaujančiu kvantinės kompetencijos ir inovacijų regionu.

Vita Markevičiūtė dalyvauja Europos kvantinių technologijų koordinacinėje grupėje ir kartu su kitų šalių atstovais rengia bendrų veiksmų planą, įgyvendinant deklaracijos tikslus.

Lietuvoje kvantinių technologijų tyrimus aktyviai vykdo daugiau kaip 10 mokslinių tyrimų grupių. Jos susiduria su esminiais šios srities finansavimo ir infrastruktūros trūkumais, dėl ko tyrimų spektras yra ribotas ir yra sudėtinga konkuruoti tarptautiniu mastu. 2024 m spalio 18 dieną Lietuvos kvantinių technologijų asociacijos suburta iniciatyvinė grupė, kurioje aktyviai dalyvauja Vita Markevičiūtė, pristatė šalies kvantinių technologijų vystymo gairių projektą. Diskusijoje dalyvavo atstovai iš viešojo sektoriaus institucijų, mokslo institucijų, verslo bendruomenės.

Kvantinės technologijos gali iš esmės prisidėti prie Lietuvos ilgalaikių tikslų ir ekonominės plėtros – inovacijų, skaitmenizacijos, mokslo ir technologinės pažangos. Jų kūrimas ir taikymas yra svarbus ne tik nacionaliniam saugumui užtikrinti, bet ir mokslo bei pramonės konkurencingumui auginti.

ECML PKDD organizatorių nuotrauka. Iš kairės pusės ,Yori Kamphuis, Michael Street, dr. Simona Pūkienė, Bryan Rich, Giedrimas Jeglinskas, prof. Tomas Krilavičius, Daniel Gille, Eva Sula

Dirbtinio intelekto moksliniai tyrimai: sprendimai gynybos ir saugumo iššūkiams

Parengė Simona Pūkienė

Mokslo ir inovacijų patarėja, vykdanči funkcijas Krašto apsaugos ministerijoje, 2024 m. rugsėjo 9 – 13 d. Vilniuje, dalyvavo ECML PKDD (European Conference on Machine Learning and Data Mining) konferencijos panelinėje diskusijoje, kurioje su mokslo, verslo ir viešojo sektoriaus atstovais iš viso pasaulio diskutavo, kaip dirbtinio intelekto (DI) mokslinius tyrimus pritaikyti gynybai ir saugumui.

Šiuolaikinėje visuomenėje, kurioje technologijos sparčiai žengia į priekį, DI tyrimai tampa pagrindu viešajam sektoriui ir pramonei sprendžiant sudėtingus gynybos ir saugumo iššūkius. Mokslininkų sukurti modeliai ir algoritmai gali būti tiesiogiai pritaikomi realioms problemoms spręsti – nuo kibernetinio saugumo iki viešosios infrastruktūros apsaugos. DI potencialas gynybos ir saugumo srityje siūlo ne tik naujus sprendimus senoms problemoms, bet ir padeda prognozuoti bei užkirsti kelią būsimums grėsmėms.

Mokslininkai siekia suprasti DI veikimo principus, analizuoti galimus pavojus ir sukurti sprendimus, galinčius pakeisti nusistovėjusius požiūrius į gynybą ir saugumą. Mokslinių tyrimų rezultatų pritaikymas gali padėti gynybos ir saugumo struktūroms veikti efektyviau, reaguoti į grėsmes realiu laiku ir veiksmingiau valdyti krizes.

Lietuva taip pat vysto DI paremtus sprendimus, kurie prisidės sprendžiant gynybos ir saugumo iššūkius. Pavyzdžiui MTEP projektas „DI pagrindu veikiančios autonominės prieštankinių/ priešpėstinių minų aptikimo, identifikavimo platformos sukūrimas“ finansuotas Krašto apsaugos ministerijos lėšomis remiantis gynybos technologijų vystymo Lietuvoje 2021-2027 m. [programa](#).

Pateikta paraiška į Europos socialinį fondą + Socialinės inovacijos + iniciatyvą „Inovatyvūs požiūriai, kovojant su ilgalaikiu nedarbu“

Parengė Rita Remeikienė

Europos Socialinės inovacijos kompetencijos centras pagal ESF+ Socialinės inovacijos+ iniciatyvą (ESF-SI-2024-LTU-01) siekia paspartinti išbandytų inovatyvių sprendimų perdavimą ir plėtrą, ypatingą dėmesį skiriant užimtumui ir darbo mobilumui, švietimui ir socialinei įtraukčiai, taip pat prisidėti prie skurdo mažinimo.

MIP tinklo patarėjos Rita Remeikienė, Ernesta Platūkytė ir Lina Novickytė iniciavo paraiškos „Kuponai skaitmeniniams ir žaliems įgūdžiams įgyti: kova su ilgalaikiu nedarbu pasinaudojant socialine inovacija“ teikimą. Pasitelkdamos sėkmingą Kroatijos „Kuponai švietimui“ iniciatyvą, projektu siekiama ją įdiegti Lietuvoje, Serbijoje, Latvijoje ir Čekijos Respublikoje, siekiant sumažinti ilgalaikio nedarbo lygį šiose šalyse. Projektas pabrėžia darbo rinkos poreikių, susijusių su tvarumo, žiedinės ekonomikos ir žaliosios technologijos sektoriais, atitikimą, analizuojant ir sprendžiant rinkos dalyvių kompetencijų spragas.

Projektas prisidės prie esamos situacijos gerinimo, sprendamas specifines įgūdžių spragas, kurios trukdo ilgalaikiams bedarbiams grįžti į darbo rinką. Egzistuoja didelis atotrūkis tarp bedarbių įgūdžių ir darbdavių poreikių tokiuose sektoriuose, kaip tvarumas ir žaliosios technologijos. Projekto dėka ilgalaikiai bedarbiai įgis reikiamus įgūdžius, kad užpildytų šias spragas, padidindami savo įsidarbinimą žiedinės ekonomikos industrijose. Projekto partneris: LR Socialinė apsaugos ir darbo ministerija.

Nuotraukos šaltinis: socialinnovationplus.eu

EIM patarėja dalyvavo Europos inovacijų tarybos Plėtros klubo forume

Parengė Vita Markevičiūtė

Mokslo ir inovacijų patarėja spalio 21-22 dienomis dalyvavo Atėnuose vykusiame Europos inovacijų tarybos Plėtros klubo (angl. EIC Scaling Club) forume. Forume buvo pristatyti į šią programą atrinkti 120 Europos startuolių, aktyviai veikiančių dešimtyje svarbiausių giliųjų technologijų rinkų.

Kiekviena šalis galėjo nominuoti 10 startuolių, ir dvi Lietuvos įmonės – Sentante ir Ligence – buvo atrinktos į šią ambicingą programą.

Lietuvos startuolių ekosistema sparčiai augo pastaraisiais metais, ir dabar svarbu nesustoti. Svarbu atsižvelgti į skirtingus įmonės augimo etapus ir atitinkamai pritaikyti savo strategijas - pradedančiosios įmonės dinamika ir procesai neužtikrina sėkmės vėlesniuose augimo etapuose. EIC Scaling Club programose sparčiai augantys startuoliai turės patrauklias galimybes užmegzti tvirtus santykius su pramonės įmonėmis, kurios gali tapti kertiniais klientais, o taip pasinaudoti klubo tinkle esančiais ryšiais su patyrusiais mentorais ir europiniais rizikos kapitalo fondais.

Nuotraukos šaltinis: eic.ec.europa.eu

SM patarėja dalyvavo „Transporto inovacijų forume 2024“

Parengė Rita Remeikienė

Pastaruoju metu transporto ir logistikos sektoriai patiria kaip niekada daug išbandymų – spaudimas mažinti sektoriaus paliekamą anglies dvideginio pėdsaką, besikeičianti reguliacinė aplinka, ekonominis sąstingis, geopolitiniai neramumai ir pokyčiai globaliose tiekimo grandinėse. Visa tai skatina ieškoti naujų galimybių, kaip prisitaikyti prie pokyčių ir didinti verslo atsparumą.

Transporto inovacijų forumas (įvykęs š.m. spalio 9-10 dienomis) – tai vieta, kurioje valdžios institucijų, verslo įmonių, mokslinių tyrimų organizacijų ir startuolių lyderiai susitinka dalytis įžvalgomis, keistis idėjomis ir bendradarbiauti formuojant sektoriaus ateitį, siekiant, kad atsparumas nebūtų vien atsakas į iššūkius, bet greičiau pamatas sėkmei nuolat kintančioje transporto, logistikos ir miestų judumo aplinkoje.

Nuotraukos iš asmeninio archyvo (R. Remeikienė)

Mokslo ir inovacijų patarėja, vykdanti funkcijas Susisiekimo ministerijoje, Rita Remeikienė po renginio dalinasi keliomis įžvalgomis:

- Elektrifikacija, naudojant elektrines transporto priemones, tokias kaip autobusai, automobiliai ir dviračiai, mažina oro taršą bei anglies dioksido emisijas.
- Autonominės transporto priemonės (savarankiškai vairuojami automobiliai ir autobusai) gali pagerinti eismo srautus, sumažinti avarijas ir padidinti prieinamumą vyresnio amžiaus žmonėms ar neįgaliesiems.
- Mobilumas kaip paslauga (MaaS) leidžia planuoti ir apmokėti keliones naudojant vieną platformą, integruojant viešąjį transportą, dviračių ir paspirtukų nuomą bei pavėžėjimo paslaugas.
- Dalijimasis transporto priemonėmis (pvz., „Uber“, „Lyft“) mažina automobilių skaičių keliuose, o automobilių nuomos paslaugos padeda miestams sumažinti transporto srautą. Išmanieji miestai naudoja duomenis eismo valdymui bei optimizuoja maršrutus, o pėsčiųjų ir dviračių infrastruktūra skatina aktyvų judėjimą. Taip pat vystomos technologijos, tokios kaip hiperloopas ir oro taksi, kurios gali suteikti dar daugiau galimybių greitam judėjimui. Galiausiai, inovacijos turi būti ne tik tvarios, bet ir prieinamos visiems, siekiant užtikrinti mobilumo sprendimų įtraukti visose socialinėse grupėse.

Socialinės inovacijos

Parengė Ernesta Platūkytė

Socialinių inovacijų mobilumo srityje pateikta bendra SADM, SM ir AM patarėjų paraiška dėl paskirtinės programos iniciavimo.

Siekiant mažinti socialinę atskirtį tarp regionų, kiekvienam Lietuvos gyventojui užtikrinant galimybes įgyti išsilavinimą, dalyvauti darbo rinkoje, gauti įvairias paslaugas, užsiimti visuomenine ir socialine veikla LR Susisiekimo ministerija, LR Socialinės darbo ir apsaugos ministerija ir LR Aplinkos ministerija pateikė raštą Lietuvos mokslo tarybai, kuriame prašo inicijuoti paskirtinę programą socialinės inovacijos mobilumo srityje. Šiuo tikslu Lietuvos mokslo taryba suformavo darbo grupę, skirtą socialinių inovacijų mobilumo srityje galimybių studijos parengimui. Darbo grupėje dalyvauja ministerijų ir skirtingų mokslo institucijų mokslininkai ir ekspertai. Tikimasi, kad ekspertai parengs galimybių studiją, kuri bus skirta įvertinti iškeltos aktualios problemos mastą, Lietuvoje esančias galimybes (prielaidas) ją spręsti, tinkamiausias priemones aktualiai problemai spręsti. Tarybos pirmininkas įvertinęs siūlymus priims sprendimą (ne) rengti paskirtinę programą aktualiai problemai spręsti arba kitus sprendimus.

[Paskirtinių programų aprašas.](#)

Dirbtinio intelekto potencialas viešajame administravime

Parengė Vita Juknevičienė

Vidaus reikalų ministerija formuoja viešojo administravimo ir vietos savivaldos politiką. Kaip šioje srityje galėtų būti panaudojamas dirbtinio intelekto potencialas? Kokias DI sistemas naudoja kitų šalių valstybės ir savivaldybių valdymo institucijos?

Dirbtinis intelektas ateityje nenuginčijamai turi įtakos viešajam administravimui. [Anot Murko ir Tomaževič \(2023\)](#), DI sistemų viešajame administravime diegimą riboja netikrumas, galimos rizikos ir iššūkiai, susiję su piliečių privatumo teisių pažeidimais ir viešosios politikos sprendimus priimančių asmenų atskaitomybe. Norint diegti DI sistemas, būtina suprasti šios technologijos panaudojimo galimybių spektrą ir iš anksto identifikuoti galimas kliūtis, susijusias su organizacijų struktūra, procesais, kultūra, darbuotojų darbo specifika, piliečių duomenų apsauga.

Prognozuojama, kad per artimiausius 5-10 metų atsiras galimybė atlaisvinti beveik trečdalį valstybės tarnautojų laiko, leidžiant jiems pereiti nuo kasdinių darbų prie didelę pridėtinę vertę kuriančių darbų ([Berryhill ir kt., 2019](#)). Viešajame administravime svarbus dirbtinio intelekto bendro tikslo modelių (GenAI), tokių kaip ChatGPT, naudojimo teisinis reglamentavimas, kuris padėtų užtikrinti atsakomybę ir atskaitomybę. Pabrėžiama, kad tik žmonės gali suteikti personalizuotas viešąsias paslaugas, užtikrinti lankstumą, pasitelkti emocinį intelektą ir kritinį mąstymą, reikalingus siekiant atliepti valstybės tarnybos veiklos specifiką ([Council of the European Union, 2023](#)). DI modeliais surinkta informacija privalo būti patikrinta, pagrįsta ir patvirtinta oficialiais šaltiniais ir duomenimis.

Valstybės ir savivaldybių valdymo institucijos dažniausiai inicijuoja DI sistemų kūrimą ir jas naudoja, siekdamas efektyvumo, lankstumo, spartumo ([Berryhill ir kt., 2019](#)). DI naudojamas tokiose srityse kaip: sumanus viešosios politikos formavimas (Belgijos valdžios institucijų naudojamas „CitizenLab“ DI įrankis); užduočių automatizavimas (pokalbių robotai) (Dubajaus miesto savivaldybės naudojamas DI asistentas RAMMAS), didžiųjų duomenų apdorojimas ir analizė (Dublino miesto tarybos naudojamas miesto „Skaitmeninis dvynys“), ateities scenarijų modeliavimas (Korėjos Respublikos Vyriausybės naudojama GFIS sistema) ([Sahid, 2023](#); [Carey, 2023](#); [Lee, 2023](#)). DI sistemos gali palengvinti administracinio pobūdžio procesus (transkribuoti posėdžių įrašus, sudaryti projektų biudžeto apmatų) ([Benati, 2023](#)).

Nuotraukos šaltinis: AI, Artificial Intelligence, keyboard, unsplash.com

Daugiau informacijos galima rasti [čia](#).

Gynybos resursų agentūroje prie KAM įsteigtas naujas departamentas

Parengė Simona Pūkienė

Įsigaliojus Gynybos ir saugumo pramonės įstatymui, Gynybos resursų agentūroje (GRA) prie Krašto apsaugos ministerijos įkurtas naujas Gynybos pramonės politikos ir inovacijų departamentas (GPPID). Jo tikslas – stiprinti šalies gynybos pramonę ir palaikyti glaudesnę bendradarbiavimą su Lietuvos gamintojais bei technologijų kūrėjais.

GPPID veiklos kryptis geriausiai nusako trys naujojo departamento skyriai: Mokslo ir inovacijų, Pramoninio bendradarbiavimo politikos bei Testavimo ir bandymų. Nors GRA šiomis trimis kryptimis dirbo ir anksčiau, tačiau nuo liepos mėnesio tam suteikta konkreti formali pradžia, politinė, administracinė parama ir su tuo susiję nauji lūkesčiai.

LMT mokslo ir inovacijų patarėja, vykdanči funkcijas Krašto apsaugos sistemoje, įsitraukia į naujo GRA departamento veiklą, padeda pritaikyti mokslinių tyrimų ir inovacijų rezultatus gynybos srityje. Šis bendradarbiavimas skatina mokslo, pramonės ir gynybos sektorių sąveiką, sudarydamas sąlygas moderniems sprendimams krašto apsaugoje ir inovacijų integracijai į Lietuvos kariuomenę.

Daugiau informacijos galima rasti [čia](#).

Kaip KU Leuven tapo geriausiu „Europos Horizonto“ dotacijų laimėtoju

Parengė Ugnė Dirdaitė

KU Leuven Universitetas pralenkia kitus universitetus, gaudamas finansavimą iš Europos Horizonto programos. Mokslo politikos vadovas Jan D'hooge dalinasi sėkmės receptu.

Iki šiol KU Leuven iš Europos Horizonto gavo daugiausia dotacijų nei bet kuris kitas Europos universitetas. Tai nėra atsitiktinumas. Nuo 2021 m., kai „Europos Horizontas“ pradėjo veikti su 95,5 mlrd. eurų biudžetu, KU Leuven gavo 418 projektų (iš kurių universitetas koordinuoja 176 projektų). Universitetas turi didelę pagalbinio personalo komandą, kuri padeda mokslininkams paversti savo idėjas mokslinių tyrimų paraiškomis. Pats paramos tinklas sukurtas remiantis tvirtu mokslo politikos pagrindu. Flandrijos regioninė mokslinių tyrimų politika buvo pagrindinis veiksnys, lemiantis, kad jos universitetams gerai sektųsi Europos Horizonte - sakė D'hooge'as.

Šaltinis: [Science|Business](#), [žiūrėta 2024-10-29]

JRC ataskaitoje pateikiamos rekomendacijos dėl geresnės prieigos prie Žaliojo kurso duomenų

Europos Komisijos Jungtinis tyrimų centras (JRC) nustatė keletą naujoviškų metodų kaip valdyti ir dalintis duomenimis pagal Žaliojį kursą. JRC pabrėžia, kad rekomendacijos yra ne tik svarbios duomenims Žaliojo kurso kontekste, bet yra taikomos visoms duomenų ekosistemoms.

Šaltinis: [knowledge-base.inspire.ec.europa.eu](#) [žiūrėta 2024-11-11]

Naujosios „Booster“ paslaugos

Europos Komisija pristatė atnaujintą „Horizon Results Booster“, dabar žinomą kaip „Booster“, siekdama padėti ES mokslininkams įveikti atotrūkį tarp tyrimų atlikimo ir poveikio realiame pasaulyje. Siekiama, kad bendruomenės gautų naudos iš ES finansuojamų mokslinių tyrimų rezultatų. „Booster“ taip pat suteikia galimybę „Europos horizonto“ naudos gavėjams padidinti savo išvadų matomumą, užtikrinti, kad visiems potencialiems naudotojams būtų lengviau atrasti paveikius rezultatus.

Šaltinis: [research-and-innovation.ec.europa.eu](#) [žiūrėta 2024-11-11]

JAV riboja investicijas į jautrias technologijas

JAV vyriausybė paskelbė taisyklę, blokuojančią JAV investicijas į jautrias technologijas, kurios gali pakenkti nacionaliniam saugumui. „Biden-Harris administracija nori, kad Amerika būtų saugi, neleisdama Kinijos Liaudies Respublikai tobulinti pagrindines technologijas, labai svarbias jų kariniam modernizavimui“, - rašoma Baltųjų rūmų informaciniame lape. Tai apima investicijas į puslaidininkius, kvantines technologijas ir AI. Schema įsigalios sausio 2 d.

Šaltinis: [nextgov.com](#) [žiūrėta 2024-11-11]